

Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Sisäinen turvallisuus | Sisäministeriön julkaisuja 2021:39

Raportti viharikoskoulutuksen tilasta poliisissa

Sisäministeriön julkaisuja 2021:39

Raportti viharikoskoulutuksen tilasta poliisissa

Emilia Hämäläinen

Sisäministeriö Helsinki 2021

Julkaisujen jakelu

Distribution av publikationer

**Valtioneuvoston
julkaisuarkisto Valto**

Publikations-
arkivet Valto

julkaisut.valtioneuvosto.fi

Julkaisumyynti

Beställningar av publikationer

**Valtioneuvoston
verkkokirjakauppa**

Statsrådets
nätbokhandel

vnjulkaisumyynti.fi

Osaavat –hanke saa rahoitusta Euroopan unionin perusoikeus-, tasa-arvo- ja kansalaisuus -ohjelmasta. Julkaisun toteuttaja vastaa julkaisun sisällöstä, eikä sisältö edusta Euroopan komission kantoja tai näkemyksiä.

Sisäministeriö

© 2021 tekijät ja sisäministeriö

ISBN pdf: 978-952-324-607-2

ISSN pdf: 2490-077X

Taitto: Valtioneuvoston hallintoyksikkö, Julkaisutuotanto

Helsinki 2021

Raportti viharikoskoulutuksen tilasta poliisissa

Sisäministeriön julkaisuja 2021:39		Teema	Sisäinen turvallisuus
Julkaisija	Sisäministeriö		

Tekijä/t	Emilia Hämäläinen	Sivumäärä	23
Kieli	suomi		

Tiivistelmä

Osaavat-hankkeessa yhtenä tavoitteena oli tehdä selvitys poliisin viharikoskoulutuksen nykytilasta ja tehdä sen perusteella suunnitelmia tulevaa varten. Tietoa viharikoskoulutuksista sekä henkilöstön toiveista sen suhteen kerättiin poliisille suunnatulla Webropol-kyselyllä.

Vastauksista sai hyvän käsityksen siitä, mikä poliisin viharikoskoulutuksen tilanne on tällä hetkellä. Tiedossa oli jo entuudestaan, että TAHCLE-koulutuksia ei ole jatkettu vuoden 2018 jälkeen, minkä lisäksi myös Poliisiammattikorkeakoululla vuosittain järjestettävä viharikoskoulutus on jouduttu viimeisen kahden vuoden osalta perumaan. Onkin todettava, että koulutukselle viharikosasioissa on tarvetta.

Poliisin sisäinen polarisaatio teeman suhteen oli nähtävissä vastauksista. Osa koki koulutuksen ja teemasta keskustelun hyödyllisenä ja tarpeellisenä, kun osa taas enemmänkin turhana. Päälimmäisenä avoimista vastauksista nousi pyyntö saada myös muuta kuin verkkokoulutusta. Koulutukselta toivottiin vertaisten tukea, mutta lisäksi myös kokemusasiantuntijoiden kertomuksia viharikoksista ja niiden vaikutuksista. Aihepiireistä toivottiin yleistietoa viharikoksista, sekä niiden esitutkinnasta.

Kaikkienensa, vaikka vastausten määrä oli melko maltillinen, sai niistä silti kohtuullisen kuvan siitä mikä viharikoskoulutuksen tilanne poliisissa on tällä hetkellä. Koulutusta on tarjolla melko suppeasti ja pienelle osallistujamäärälle, eikä näihinkään tilaisuuksiin ei saada osallistujia. Jatkuvuutta tarvitaan koulutettujen kannalta ja uuden tiedon välittämistä säännöllisesti poliisilaitoksille.

Asiasanat	sisäinen turvallisuus, poliisi (organisaatiot), viharikokset, koulutus, ennaltaehkäisy		

ISBN PDF	978-952-324-607-2	ISSN PDF	2490-077X

Julkaisun osoite	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-324-607-2

Rapport om läget för hatbrottsutbildningen vid polisen

Inrikesministeriets publikationer 2021:39		Tema	Inre säkerhet
Utgivare	Inrikesministeriet		
Författare	Emilia Hämäläinen	Sidantal	23
Språk	finska		
Referat	Ett av målen för projektet Osaavat var att utreda läget i fråga om utbildning om hatbrott vid polisen och att utifrån detta göra upp planer för framtiden. Information om utbildningar om hatbrott och personalens önskemål kring dem samlades genom en Webropol-enkät till polisen. Svaren gav en god uppfattning om det aktuella läget i fråga om utbildning om hatbrott vid polisen. Det var redan känt att TAHCLE-utbildningarna inte har fortsatt sedan 2018, och dessutom har man varit tvungen att ställa in Polisyrkeshögskolans årliga utbildning om hatbrott de två senaste åren. Det bör konstateras att det finns ett behov av utbildning om hatbrott. Svaren visar att det finns polarisering inom polisen i fråga om temat. En del upplevde att utbildningarna och debatten om temat är behövliga och nyttiga, medan andra upplevde att de är onödiga. Det som lyftes upp mest i de öppna svaren var en begäran om att få även annan utbildning än webbutbildning. Det önskades att utbildningen skulle ge gruppstöd, men också att erfarenhetsexperten skulle berätta om hatbrott och deras konsekvenser. Det efterlystes allmän information om hatbrott och om förundersökningen av dem. Trots att antalet svar inte var stort gav svaren ändå en rimlig bild av det aktuella läget i fråga om utbildning om hatbrott vid polisen. Utbudet av utbildning är ganska litet och utbildningar är avsedda för ett litet antal deltagare, men trots detta saknas deltagare. Kontinuitet behövs med tanke på dem som fått utbildning. Ny information måste också förmedlas regelbundet till polisrättningarna.		
Nyckelord	inre säkerhet, polis (organisationer), hatbrott, utbildning, förebyggande		
ISBN PDF	978-952-324-607-2	ISSN PDF	2490-077X
URN-adress	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-324-607-2		

Report on the state of hate crime training in the police

Publications of the Ministry of the Interior 2021:39	Subject	Internal security
Publisher	Ministry of the Interior	
Author(s)	Emilia Hämäläinen	
Language	Finnish	Pages 23

Abstract

One of the objectives of the project Osaavat was to investigate the current state of hate crime training provided for the police and, based on this, to draw up plans for the future. Information on hate crime training and expectations of the staff regarding the training was collected through a Webropol survey designed for the police.

The responses provide a good overview of the current situation of hate crime training provided for the police. It was already known that TAHCLE training programmes (Training against Hate Crimes for Law Enforcement) have been discontinued since 2018, in addition to which the annual hate crime training organised at the Police University College has had to be cancelled for the past two years. It is clear, therefore, that there is a need for training in hate crime issues.

Polarisation within the police in relation to this theme was evident in the responses. Some felt that training and discussion on the theme were useful and necessary, while others felt that they were futile. Answers to open questions show that other training than just online training would be welcome. Respondents expressed hope for support from peers, but they also wanted to hear stories from experts by experience about hate crimes and their impacts. Respondents hoped that the topics would provide general information on hate crimes and their criminal investigation.

All in all, even though the number of responses was rather moderate, they still gave a reasonably good idea of the current situation of hate crime training in the police. Not a lot of training is available and while the number of places available is small, it has still been difficult to attract participants to the events. Continuity is needed from the perspective of the persons trained as well as the dissemination of new information to police departments on a regular basis.

Keywords internal security, police (organisations), hate crimes, training, pre-emption

ISBN PDF	978-952-324-607-2	ISSN PDF	2490-077X

URN address <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-324-607-2>

Sisältö

1	Johdanto	7
2	Poliisin viharikostokoulutuksen nykytila	8
2.1	Poliisin peruskoulutus	8
2.2	Poliisiammattikorkeakoulun täydennyskoulutus Viharikosten kohtaaminen ja tunnistaminen poliisin työssä	8
2.3	TAHCLE-viharikostokouluttajakoulutus.....	9
2.4	Yhdenvertaisuus ja asiakkaan kohtaaminen -verkkokoulutus.....	9
2.5	Muu viharikostokoulutus poliisissa.....	10
3	Tiedonkeruu ja kyselyn tulokset	11
3.1	Kyselyn tausta.....	11
3.1.1	Tiedonkeruusta	11
3.1.2	Kyselyn sisältö	12
3.2	Kyselyn tulokset.....	13
3.2.1	Johtopäätökset	20
4	Tuleva viharikostokoulutus; koulutuksen jatkuvuus	21
4.1	Viharikosteen tulevaisuus poliisissa.....	21
4.2	Johtopäätökset.....	22

1 Johdanto

Sisäministeriö on hankekumppanin roolissa oikeusministeriön koordinoimassa EU-rahoitteisessa Osaavat-hankkeessa. Osaavat-hankkeen tavoitteena on tukea paikallisviranomaisia, erityisesti poliisia ja opetusalan henkilöstöä, viharikosten tunnistamisessa ja niihin puuttumisessa. Poliisin osalta hankkeen tärkein tavoite on turvata viharikostoulutuksen jatkuvuus poliisilaitoksilla ja suunnata ja suunnitella myös tulevaa viharikostoulutusta poliisille.

Hankkeen toimilla toteutetaan sekä pääministeri Sanna Marinin hallituksen hallitusohjelman, että Poliisin ennalta estävän toiminnan strategian ENSKA:n tavoitteita. Yhtenä työtä ohjaavana kirjauksena hallitusohjelmassa on eriarvoisuuden kaventaminen sekä toimiva kansalaisyhteiskunta, jossa syrjäytymiseen ja vihapuheeseen puututaan. Hallitusohjelmaan kirjattuna tavoitteena on myös edistää syrjintä- ja viharikostilanteen seurantaan kansallisesti ja kansainvälisesti.

Poliisin ennalta estävän toiminnan strategiassa linjataan, että poliisi jatkaa laittoman vihapuheen ja viharikosten torjuntaa ottaen huomioon vuonna 2017 käynnistetyistä tehostetuista toimista saadut hyvät kokemukset. Tavoitteena on lisätä poliisin tietoa ja ymmärrystä viharikosten erityisluonteesta ja niiden vaikutuksista rikoksen uhreihin, uhrien edustamiin yhteisöihin ja laajemmin yhteiskuntaan.

Poliisille järjestettiin vuonna 2017 Etyjin ja Poliisihallituksen toimesta TAHCLE viharikosten kouluttajakoulutus. Koulutuksen jälkeen sen saaneiden tuli jatkaa koulutuksia poliisilaitoksilla. Kaikkinensa poliiseja koulutettiin tämän tiimoilta noin 800, tieto perustuu Poliisihallitukselta saatuun tietoon. Tämän lisäksi Poliisiammattikorkeakoululla järjestetään vuosittain viharikoksiin keskittyvä täydennyskoulutus.

Tässä raportissa tarkastellaan poliisin viharikostoulutuksen nykytilaa, poliisille suunnatun, viharikostoulutusta käsitelleen kyselyn tuloksia sekä suuntaviivoja tulevaan. Hankkeen tavoitteena on turvata viharikostoulutuksen jatkuvuus poliisissa, tämä raportti antaa pohjan tavoitteen eteen tehtävälle työlle.

2 Poliisin viharikokoulutuksen nykytila

2.1 Poliisin peruskoulutus

Viharikoksia ei käsitellä poliisin peruskoulutuksessa omana aihepiirinään. Niihin liittyen verkon opintomateriaaleissa on opiskelijoille tarjolla luettavaksi materiaalia, mutta tätä ei käydä erikseen luennoilla läpi. Toisaalta viharikoksia sivutaan useankin aihepiirin yhteydessä; rikosoikeudessa koventamisperusteiden ja tunnusmerkistöjen osalta, rikosprosessioikeudessa osana uhrin suojelua ja kuulustelussa huomioon otettavia seikkoja ja myös perusoikeuksien käsittelyn kohdalla. Poliisin arvoja, työn eettistä perustaa, asenteita, ammatillisuutta ja monikulttuurisuutta käsitellään osana Poliisi, yksilö ja yhteiskunta -opintojaksoa.

Vaikka aihetta sivutaankin joidenkin aineiden opinnoissa, olisi silti erittäin hyödyllistä, että viharikoksia käsiteltäisiin omana aiheenaan poliisin peruskoulutusvaiheessa. Kaikki poliisit eivät varmuudella tule suorittamaan täydennyskoulutuksen puolella aiheen opintoja, joten peruskoulutuksen rooli on tässäkin teemassa tärkeä. On tärkeää, että poliisit oppivat jo uransa alkuvaiheessa tunnistamaan myös viharikoksia ja huomioimaan uhrin asemaa niihin liittyen.

2.2 Poliisiammattikorkeakoulun täydennyskoulutus Viharikosten kohtaaminen ja tunnistaminen poliisin työssä

Poliisihallitus ja Poliisiammattikorkeakoulu järjestävät vuosittain viharikoksiin liittyvän koulutuksen Viharikosten kohtaaminen ja tunnistaminen poliisin työssä. Koulutus on järjestetty vuodesta 2016. Koulutus on osa poliisin täydennyskoulutuksia ja siihen osallistuminen on vapaaehtoista. Kurssin sisältö painottuu viharikoksiin ja niihin liittyviin erityiskysymyksiin. Kurssilla käsitellään viharikosten tunnistamista ja uhrin kohtaamista sekä viharikosten vaikutuksia uhreihin ja yhteiskuntaan.

Koulutus on kärsinyt osanottajapulasta lähivuosina samoin kuin moni muukin täydennyskoulutus. Se on peruttu sekä 2019 että 2020 vähäisen osanottajamäärän, sekä korona-pandemian vuoksi. Kurssille on osallistunut aiempina vuosina noin 20 henkilöä vuosittain, eli vajaa sata poliisia on saanut tämän koulutuksen. Vuonna 2021 kurssi pyritään jälleen

järjestämään loppuvuodesta. Koulutus ei ole sisällöltään spesifi vain jollekin tietylle ryhmälle poliisissa, vaan se olisi hyödyllinen jokaisen poliisin suoritettavaksi. Kuitenkaan ei ole mahdollista, että jokainen poliisi tämän koulutuksen saisi, mutta ensisijassa tärkeimpinä olisivat ne, jotka toimivat tehtävissä, joissa joko kohdataan mahdollisia viharikosten uhreja tai sellaisissa tehtävissä, joissa käsitellään rikosilmoituksia ja voidaan vaikuttaa niiden luokitteluun.

2.3 TAHCLE-viharikoskouluttajakoulutus

Vuonna 2017 koulutettiin viharikoskouluttajia poliisilaitoksille Etyjin ja Poliisihallituksen toimesta TAHCLE (Training Against Hate Crimes for Law Enforcement) -koulutuksen tiimoilta. Koulutus järjestettiin intensiivisenä kolmepäiväisenä koulutuksena Poliisiammattikorkeakoululla. Osallistujia oli 34 kappaletta eri poliisilaitoksilta ja poliisin yksiköistä. Koulutuksen tarkoituksena on kouluttaa jokaiselle poliisilaitokselle henkilöitä, joilla on kurssin jälkeen kyky ja osaaminen kouluttaa poliiseja alueellaan viharikoksiin liittyen. Kurssi tarjosi osallistujille tiedot ja työkalut koulutusten järjestämiseen itsenäisesti. Kouluttajat kouluttivat vuosien 2017-2018 aikana noin 800 poliisia poliisilaitoksilla ja erillisyksiköissä.

Varsinaista TAHCLE-koulutusta edelsi poliisin päällystölle suunnattu puolen päivän työpaja, jossa käsiteltiin viharikoksia yleisesti sekä tulevaa koulutusta. Tilaisuuden tavoitteena oli antaa päällystölle lisää tietoa viharikoksista ja tukea tulevaa kouluttajakoulutusta ja sen jalkauttamista poliisilaitosten arkeen.

Näiden koulutusten tarkoituksena ja tavoitteena oli, että viharikoskoulutus jatkuisi säännöllisesti poliisilaitoksilla niiden jälkeen. Kuitenkaan koulutuksen jatkuvuutta ei ole seurattu, eikä toisaalta poliisilaitoksilta raportoitu enää viime vuosina. On oletettavaa, että koulutuksia ei ole järjestetty enää vuoden 2018 jälkeen. Poliisihallituksen kesällä 2021 tekemän selvityksen perusteella 6 kouluttajaa alkuperäisestä 34:stä olisi valmis vielä jatkaamaan tehtävässään.

2.4 Yhdenvertaisuus ja asiakkaan kohtaaminen -verkkokoulutus

Poliisiammattikorkeakoulu yhdessä sisä- ja oikeusministeriön kanssa toteutti vuonna 2020 Tiedolla vihaa vastaan -hankkeessa verkkokoulutuksen, jossa koulutettiin koko poliisin henkilöstö muun muassa yhdenvertaisuuteen, asiakkaan kohtaamiseen ja viharikoksiin liittyen.

Koulutus on kaikille poliiseille ja poliisilaitoksilla työskenteleville siviilivirkkamiehille suunnattu pakollinen verkkokoulutus. Kaikkien jo töissä olevien tulee suorittaa koulutus vuoden 2021 aikana. Tämän jälkeen on suunnitteilla, että koulutus lisättäisiin Poliisiammattikorkeakoulun opintosuunnitelmaan, jolloin koulutuksen suorittaisivat myös kaikki poliisiopiskelijat perusopintojensa yhteydessä.

Koulutuksen tavoitteena on laajentaa koulutettavien ymmärrystä yhdenvertaisuudesta, viharikollisuudesta ja vähemmistöistä, sekä lisäksi poliisin arvoista ja eettisistä ohjeistuksista ja näiden asioiden soveltamisessa päivittäisessä työssä. Koulutuksella haluttiin myös madaltaa kynnystä kommunikoida vähemmistöjen kanssa, sekä tukea poliisia vähemmistöjen kanssa toimittaessa.

Tavoitteena koulutuksella oli myös korostaa ammatillisuutta poliisin toiminnassa riippumatta asiakkaan taustasta. Koulutus toteutettiin yhdistäen tietoa lainsäädännöstä sekä sen merkityksestä jokapäiväiseen työhön ja viranomaisia velvoittavasta säännöstöstä tämän takana.

2.5 Muu viharikokoulutus poliisissa

Against Hate -EU-hankkeessa järjestettiin vuonna 2019 yhteisiä koulutuksia poliiseille, syyttäjille ja tuomareille viranomaisten välisen tiedonkulun ja yhteistyön lisäämiseksi. Koulutusta järjestettiin Helsingissä, Tampereella, Oulussa, Mikkelissä ja Joensuussa. Kouluttajina toimivat rikosoikeuden professori Kimmo Nuotio ja hankkeen projektipäällikkö Milla Aaltonen, ja ne järjestettiin yhteistyössä oikeusministeriön ja Poliisihallituksen kesken. Koulutus oli vuorovaikutteista ja sen tavoitteena oli luoda keskustelua ja ajatusten vaihtoa osallistujien kesken. Koulutuksissa käytiin läpi asioita tapausten kautta, siinä käytiin läpi lisäksi tuomioita ja syyttämättäjättämispäätöksiä.

European Union Agency for Law Enforcement Training eli Cpol järjestää poliiseille kursseja viharikoksiin liittyen. Näitä on ajoittain tarjolla myös Poliisiammattikorkeakoulun kurssitarjonnassa Wilma-koulutusjärjestelmän kautta. Poliisit voivat järjestelmän kautta hakeutua myös näille kursseille.

3 Tiedonkeruu ja kyselyn tulokset

3.1 Kyselyn tausta

Poliisin viharikokoulutuksen vaikuttavuuden arvioimiseksi ja tulevan koulutuksen ohjaimiseksi Osaavat-hankeessa toteutettiin poliisille suunnattu kysely. Kyselyllä pyrittiin selvittämään vastaajien näkemyksiä poliisin viharikokoulutuksesta, koulutettujen määrästä ja näiden ajatuksista koulutukseen liittyen. Lisäksi haluttiin selvittää vastaajien osaamisen kehittämiseen liittyviä tarpeita tulevalle viharikokoulutukselle poliisissa. Hankkeen suunnitteluvaiheessa oli asetettu tavoite 500 vastauksen saamiseksi kyselyllä. Jo kyselyn julkaisun yhteydessä todettiin, että tätä tavoitetta ei välttämättä tulla saavuttamaan, mutta jonkinlainen otos sillä saataneen.

Sen lisäksi, että kyselyllä haluttiin saada tietoa menneistä viharikokoulutuksista, on sen tulosten tarkoitus ohjata tulevaa vuonna 2021 järjestettävää viharikokoulutuskierrosta sekä antaa suuntaa koulutuksen vakiinnuttamiselle säännölliseksi osaksi poliisin koulutusta.

3.1.1 Tiedonkeruusta

Tietoa viharikokoulutuksista sekä henkilöstön toiveista sen suhteen kerättiin Webropol-kyselyllä. Kysely jaettiin poliisin henkilöstön vastattavaksi intranetin, Sinetin välityksellä. Kysely oli auki kaksi viikkoa ja se näkyi Sinetin etusivulla parin päivän ajan. Kyselyn aikana vastauksia saatiin 139 kappaletta, joista suurin osa heti ensimmäisten päivien aikana. Vastausten määrään vaikutti tiedonkeruun aikana ollut juhannus, alkanut lomakausi, sekä se, että tiedote kyselystä putosi intranetin etusivulta parissa päivässä. Uutisen näkyvyys oli ainoa mahdollisuus löytää linkki kyselyyn.

Vaikka vastauksia ei tullut tavoitteeksi asetettua määrää, sai niistä kuitenkin hyvän käsityksen siitä, mikä poliisin viharikokoulutuksen tilanne on tällä hetkellä. Kyselyn tulokset yhdistettynä tietoon siitä, että TAHCLE-koulutuksia ei tiettävästi ole poliisilaitoksilla jatkettu vuoden 2018 jälkeen ja täydennyskoulutusta ei ole päästy järjestämään kahteen vuoteen on todettava, että koulutukselle on tarvetta.

Poliisin sisäinen polarisaatio teeman suhteen oli nähtävissä vastauksista. Osa vastaajista ihmetteli kovasti, miksi aiheeseen käytetään energiaa, kun toiset toivoivat lisää koulutusta ja resursseja myös tämän teeman osalta.

3.1.2 Kyselyn sisältö

Kyselyllä haluttiin selvittää poliisin viharikuskoulutuksen tilaa sekä koulutettujen mielipiteitä siitä, mitä koulutusten tulisi sisältää ja missä muodossa niitä tulisi järjestää. Samalla esitettiin myös tarkentavia kysymyksiä TAHCLE-viharikuskouluttajakoulutukseen liittyen.

Kysymykset, joita kyselyyn osallistujille esitettiin, hahmoteltiin yhteistyössä Osaavat-hankkeen toimijoiden ja Poliisihallituksen edustajan kanssa. Kysely toteutettiin ainoastaan suomen kielellä.

Kysymykset olivat:

1. Millä poliisilaitoksella työskentelet
2. Millä sektorilla työskentelet
3. Työskentelyaika poliisissa
4. Sukupuoli
5. Oletko osallistunut johonkin poliisin järjestämään viharikuskoulutukseen?
6. Oletko suorittanut vuosien 2017-2018 aikana Poliisihallituksen ja Etyjin yhdessä toteuttaman viharikosten kouluttajakoulutuksen Poliisiammattikorkeakoululla? (TAHCLE)
7. Jos suoritit kouluttajakoulutuksen, oletko pitänyt koulutuksia omalla poliisilaitoksellasi?
8. Oletko saanut jotain muuta kuin poliisin tarjoamaa koulutusta viharikoksiin liittyen?
9. Jos olet osallistunut viharikuskoulutukseen, saiko siitä hyödyllisiä oppeja työhösi?
10. Jos olet osallistunut johonkin viharikoksiin liittyvään koulutukseen poliisissa, mikä koulutuksessa on mielestäsi ollut erityisen hyödyllistä?
11. Koetko tarvitsevasi lisää koulutusta viharikoksiin liittyen?
12. Jos toivot lisää koulutusta, olisiko se live-koulutus vai verkkokoulutus
13. Mistä aiheista haluaisit lisää koulutusta?
14. Onko sinulla muita toiveita viharikuskoulutuksen suhteen?

3.2 Kyselyn tulokset

Kyselyssä saatiin vastauksia kahden viikon tiedonkeruun aikana 139 kappaletta. Noin puolet vastanneista työskenteli Helsingin poliisilaitoksella, mutta vastauksia saatiin kuitenkin kaikkien poliisilaitosten alueelta sekä Keskusrikospoliisista.

Alla eriteltyinä kysymykset ja niistä saadut vastaukset.

1. Millä poliisilaitoksella työskentelet

Pääosa kyselyn vastauksista tuli Helsingin poliisilaitoksen työntekijöiltä. Vaikka laitos on suurin Suomessa ja jo tämän seikan perusteella tulisi vastauksia tulla eniten, vaikuttanee vastausaktiivisuuteen myös laitoksella tehty aktiivinen työ niin viharikosten kuin yleisemmin rikosten ennalta estämisen suhteen. Helsingin poliisilaitoksella oli myös lähivuosina viharikoksiin keskittynyt ryhmä, mikä vaikuttanee tulokseen. Kuitenkin vastauksia saatiin kaikkien poliisilaitosten alueelta, sekä Keskusrikospoliisista, mikä on tulosten kannalta hyvä asia. On tärkeää, että kaikki laitokset voidaan huomioida myös kyselyn tuloksissa.

	n	Prosentti
Helsingin poliisilaitos	67	48,6%
Hämeen poliisilaitos	3	2,2%
Itä-Uudenmaan poliisilaitos	13	9,4%
Itä-Suomen poliisilaitos	2	1,5%
Kaakkois-Suomen poliisilaitos	11	8,0%
Lapin poliisilaitos	5	3,6%
Lounais-Suomen poliisilaitos	10	7,2%
Länsi-Uudenmaan poliisilaitos	5	3,6%
Oulun poliisilaitos	4	2,9%
Sisä-Suomen poliisilaitos	5	3,6%
Pohjanmaan poliisilaitos	4	2,9%
Keskusrikospoliisi	9	6,5%

2. Millä sektorilla työskentelet

Kysymykseen millä sektorilla työskentelet, rikostorjuntasektori nousi suurimmaksi vastausaktiivisuuden perusteella. Positiivista oli, kuitenkin se, että vastauksia saatiin myös valvonta- ja hälytystoimintasektorilta ja jokunen lupapalvelusektoriltakin.

	n	Prosentti
Valvonta- ja hälytystoimintasektori	46	33,3%
Rikostorjuntasektori	84	60,9%
Lupapalvelusektori	8	5,8%

3. Työskentelyaika poliisissa

Alla on eriteltyä vastaajat työskentelyajan perusteella jaoteltuna. Alle 5-vuotta työskennelleet, sekä yli 15-vuotta työskennelleet erottuvat vastausaktiivisuudella.

	n	Prosentti
Alle 5 vuotta	39	28,1%
5-10 vuotta	10	7,2%
10-15 vuotta	21	15,1%
Yli 15 vuotta	69	49,6%

4. Sukupuoli

Alla on eriteltyä vastaajien sukupuolijakauma. Jakauma vastanee kohtuullisen hyvin sukupuolijakaumaa poliisissa.

	n	Prosentti
Nainen	46	33,3%
Mies	83	60,2%
Muu / En halua sanoa	9	6,5%

5. Oletko osallistunut johonkin poliisin järjestämään viharikokoulutukseen?

Kysymykseen oletko osallistunut johonkin poliisin järjestämään viharikokoulutukseen 27,5 % vastaajista, eli 38 henkilöä tunnisti osallistuneensa viharikokoulutukseen. Vaikka alkuvuodesta 2021 julkaistu Yhdenvertaisuus ja asiakkaan kohtaaminen -verkkokoulutus ei ollutkaan suoranaisesti viharikosspesifi, käsiteltiin siinä myös viharikoksia. Sen on suorittanut kesäkuun 2021 loppuun mennessä yli 4400 poliisia, joten on oletettava, että sitä ei mielletä viharikokoulutuksena. Huolestuttava, tosin jokseenkin tiedossa ollut havainto on, että vain murto-osa kyselyyn vastanneista on saanut minkäänlaista viharikokoulutusta.

Tämän tuloksen tulisi herättää ajatuksia sen suhteen, miten tilannetta saataisiin laajemmassa mittakaavassa parannettua ja prosenttiosuutta nostettua. Kuitenkin voidaan olettaa, että viharikokoulutukseen liittyvään kyselyyn ainakin osaltaan vastaavat sellaiset henkilöt, jotka teemasta jo jollain tasolla ovat kiinnostuneita ja tämä vääristänee prosenttiosuutta positiiviseen suuntaan.

	n	Prosentti
Kyllä	38	27,5%
Ei	81	58,7%
En osaa sanoa	19	13,8%

6. Oletko suorittanut vuosien 2017–2018 aikana Poliisihallituksen ja Etyjin yhdessä toteuttaman viharikosten kouluttajakoulutuksen Poliisiammattikorkeakoululla? (TAHCLE)

Kysymykseen TAHCLE-kouluttajakoulutuksen suorittaneista myönteisten vastausten määrä oli odotetustikin alhainen. Kyseisen kouluttajakoulutuksen suoritti vuonna 2017 34 poliisia ja muuta hallinonalan työntekijää. Koulutuksen jälkeen kouluttajien tehtävänä oli kouluttaa henkilöstöä omalla poliisilaitoksellaan. 4 vastaajista ilmoitti käyneensä kouluttajakoulutuksen ja 3 ei osannut sanoa, oliko tätä käynyt.

	n	Prosentti
Kyllä	4	2,9%
En	132	95,0%
En osaa sanoa	3	2,1%

7. Jos suoritat kouluttajakoulutuksen, oletko pitänyt koulutuksia omalla poliisilaitoksellasi?

Kysymykseen koulutusten pitämisestä omalla poliisilaitoksella vain kaksi neljästä vastaajasta ilmoitti näin toimineensa. Todellisuudessa koulutuksia järjestettiin 11 poliisin toimesta usean poliisilaitoksen alueella ja koulutettuja kertyi lähes 800.

	n	Prosentti
Kyllä	2	1,5%
En	19	14,4%
En ole suorittanut koulutusta	111	84,1%

8. Oletko saanut jotain muuta kuin poliisin tarjoamaa koulutusta viharikoksiin liittyen?

Kysymykseen onko osallistuja saanut jotain muuta kuin poliisin järjestämään viharikoskoulutusta suurin osa, eli 92 % vastasi, että ei ole. 11 henkilöä ilmoitti saaneensa jotain muuta koulutusta. Tätä vastausta sai täydentää avoimella vastauksella siitä, minkä koulutuksen on suorittanut.

	n	Prosentti
Kyllä (kirjoita minkä koulutuksen olet suorittanut)	11	8,0%
En	126	92,0%

Yhdenvertaisuus ja asiakkaan kohtaaminen -verkkokoulutus nostettiin kolme kertaa avoimissa vastauksissa, tämän lisäksi Cepolin järjestämä viharikoskurssi, sekä rasismirikosten tunnistaminen. Lisäksi oma kiinnostus nousi esiin vastauksista.

9. Jos olet osallistunut viharikokoulutukseen, saitko siitä hyödyllisiä oppeja työhösi?

Kysymykseen jos olet osallistunut viharikokoulutukseen, saitko siitä hyödyllisiä oppeja työhösi 63.8 % vastasi, että ei ole osallistunut koulutukseen. Vastanneista 13 prosenttia vastasi, että on saanut hyödyllisiä oppeja koulutuksesta, 12.3 % taas vastasi, että ei. Määrällisesti kysymyksessä 5, oletko osallistunut johonkin poliisin järjestämään viharikokoulutukseen 38 vastaajaa, eli 27 % vastasi, että on osallistunut koulutukseen. Hyödyllisenä sitä piti 18 vastaajaa ja 15 ei osannut vastata. Voisi katsoa, että hyvä osuus koulutuksiin osallistuneista koki saamansa koulutukset hyödyllisinä ja saanut niistä oppeja työhönsä.

	n	Prosentti
Kyllä	18	13,0%
En	17	12,3%
En osaa sanoa	15	10,9%
En ole osallistunut	88	63,8%

10. Jos olet osallistunut johonkin viharikoksiin liittyvään koulutukseen poliisissa, mikä koulutuksessa on mielestäsi ollut erityisen hyödyllistä?

Kysymykseen, mitä viharikokoulutuksissa on ollut erityisen hyödyllistä, vastauksia saatiin 12 kappaletta. Itse ja etäopiskelua kritisoitiin ja niistä ei koettu jäävän juuri mitään käyttöön tai edes mieleen. Tämän välityksellä toivottiin koulutuksia live-tilaisuuksina, lähiopetusta ja myös resursseja näidenkin rikosten tutkintaan.

Tunnusmerkistöjen läpikäyminen nostettiin yhdeksi hyödyllisistä aiheista. Vaikka viharikoksia ei ole kriminalisoitu omana rikosnimikkeenään, voidaan niitä käsitellä kuitenkin niiden yleisten tunnusmerkkien kautta ja tehdä vertailua esimerkiksi vihapuheen ja vihaisen puheen välillä. Lisäksi teemaan liittyen myös ohjeet esitutkinnassa huomioitavista seikoista nostettiin esille. Uhrien kohtaaminen ja yhteistyö kolmannen sektorin kanssa nousi myös kyselyssä. Erityisen hyödyllisenä pidettiin sitä, että vihaa kohdanneet henkilöt kertovat kokemuksistaan ja tätä toivottiin myös tuleviin koulutuksiin.

Yhtenä hyödyllisenä asiana nähtiin myös sen esille tuominen mihin voi olla yhteydessä näihin teemoihin liittyen. Ohjeistus esimerkiksi järjestöjen tai viranomaistoimijoiden palvelujen pariin ohjaamisesta onkin tärkeää, jotta vihateon kohdannut asiakas saa tarvitsemansa avun siitä riippumatta oliko kyseessä rikosta tai ei.

11. Koetko tarvitsevasi lisää koulutusta viharikoksiin liittyen?

Kysymykseen koetko tarvitsevasi lisää koulutusta viharikoksiin liittyen 26 % ei osannut vastata. Kolmannes vastaajista koki tarvitsevansa lisää koulutusta ja reilu 40 prosenttia ei kokenut sitä tarvitsevansa. Positiivista on, että näinkin suuri osa joko koki koulutusta tarvitsevansa tai ei ollut varma sen tarpeellisuudesta. Tämä kuitenkin on indikaattori siitä, että työtä tulee jatkaa ja se on kannattavaa.

	n	Prosentti
Kyllä	44	31,7%
En	59	42,4%
En osaa sanoa	36	25,9%

12. Jos toivot lisää koulutusta, olisiko se live-koulutus vai verkkokoulutus

Kysymykseen tulisiko mahdollisen lisäkoulutuksen olla live-koulutusta vai verkkokoulutusta, toivottiin live-tilaisuuksia. Erityisesti muiden kysymysten avoimista vastauksista saattoi ymmärtää suuren tarpeen koulutuksille, jotka ovat muualla kuin verkossa. Verkkokoulutusten koettiin olevan vaikutuksiltaan vähäisempiä kuin varsinaisten koulutusten. Koulutusta toivottiin siitä kiinnostuneille ryhmille, mutta toisaalta myös kaikille poliiseille. Asenneilmapiiriin toivottiin muutosta ja lisää tietoa esimerkiksi viharikosten vaikutuksista uhreihin.

	n	Prosentti
Verkkokoulutus	45	42,5%
Live-tilaisuus	61	57,5%

13. Mistä aiheista haluaisit lisää koulutusta?

Kysymykseen mistä aiheista haluaisit lisää koulutusta, vastaukset jakaantuivat kaikkien vaihtoehtojen välille. Avoimissa vastauksissa toivottiin koulutusta kaikista vaihtoehdoista. Kuitenkin yksi vastausvaihtoehdoista nousi ylitse muiden ja se oli työkaluja käytännön työhön. Tämä on tärkeä huomio suunniteltaessa tulevaa poliisille suunnattua viharikoskoulutusta sekä koulutuksen vakiinnuttamista osaksi pysyviä rakenteita.

Arjen työkaluja voisivat olla selkeät ohjeet viharikoksen luokittelu merkitsemisestä jo rikosilmoituksen kirjaamisvaiheessa, sekä sen huomioimisesta kuulusteluissa ja esitutkinnassa.

Lisäksi viharikoksiin liittyvät indikaattorit lienevät myös hyödyllinen aihepiiri tulevaa koulutusta silmällä pitäen.

Vihapuheen tunnistamiseen toivottiin työkaluja ja sen erottamiseen missä kulkee vihapuheen ja vihaisen puheen raja. Vaikka vihapuheen määrittelemine on hankalaa, eikä sitä ole lain tasolla määritelty, olisi silti hyödyllistä tarjota ohjeistusta, joka antaisi vastauksia vaikeisiin tai tulkinnanvaraisiin kysymyksiin.

	n	Prosentti
Viharikokset	24	20,5%
Vihapuhe	13	11,1%
Yhdenvertaisuus	6	5,1%
Vähemmistöt	7	6,0%
Työkaluja käytännön työhön	55	47,0%
Muu, mitä	12	10,3%

14. Onko sinulla muita toiveita viharikostutuksen suhteen?

Kysymykseen toiveista viharikostutuksen suhteen vastauksia tuli runsaasti. Jälleen korostettiin lähiopetuksen merkitystä koulutuksessa ja koulutuksen vuorovaikutteisuutta. Eräs vastaaja totesi poliisihallinnon kaipaavan kipeästi koulutusta aiheesta ja myös jonkinlaista asennemuutosta teeman suhteen.

Mielenkiintoinen ja huomionarvoinen toive oli kuulla myös rikoksen tekijöitä teemaan liittyen. Haluttiin kuulla vaikuttimista ja ideologioista, jotka ajavat tekemään viharikoksia. Toisaalta esitettiin toiveita kuulla viharikosten uhreja ja mahdollisuutta esittää näille myös kysymyksiä koulutuspäivien yhteydessä. Molemmat toiveet ovat tärkeitä ja otettava huomioon tulevia koulutuksia suunniteltaessa. On hyvä käydä myös läpi sitä, miten laajoja viharikosten vaikutukset voivat olla uhrissa ja tämän lähipiirissä. Viharikoksissa erityispiirteenä on otettava huomioon teon vaikutukset myös uhrin ympärillä.

Rikosten esikäsittelyn rooli nousi myös avoimissa vastauksissa. Esikäsittely käy läpi kaikki poliisilaitokselle tulevat ilmoitukset ja tämän ryhmät osaamista toivottiin vahvistettavan. Vaikka jokaiselle poliisille tulisi saada tietty määrä koulutusta viharikosasioista, on esikäsittely erityisen merkittävässä roolissa niiden käsittelyssä ja esimerkiksi viharikosluokittelun kirjaamisessa ilmoitukseen. Yksikön henkilöstön hyvä osaaminen viharikoksiin liittyen voi näkyä merkittävästikin viharikosten luokittelussa, sen määrän kasvuna.

Myös kokemusperäistä tietoa peräänkuulutettiin vastauksissa. Sellaista tietoa, joka voidaan tuottaa tapauksista, jotka on jo käsitelty poliisissa. Tällaiset tapaukset opettavat hyvässä ja pahassa, voidaan oppia onnistumisista ja toisaalta ennakoimaan epäonnistuneiden tapausten kautta. Viharikoksista ei ole merkittävää määrää ennakkotapauksia, tästäkin syystä kokemusperäinen tieto jo esitutkinnasta voisi suunnata myös tulevaa.

Tässäkin osiossa toivottiin apua koko prosessiin poliisissa viharikosten tunnistamisesta ja rajanvedosta, luokitteluun, kuulusteluihin ja esitutkintaan.

3.2.1 Johtopäätökset

Kysely osoitettiin kaikille poliiseille intranetin kautta, joten siihen saattoi vastata sekä poliisilaitoksille työskentelevät henkilöt että muut hallinnon työntekijät. Vaikka tavoitteena oli saada 500 vastausta, ottaen huomioon kyselyn tiedonkeruun ajankohdan sekä lyhyen ajan, jonka uutinen oli etusivulla näkyvässä, on 139 vastausta hyvä tulos. Tälläkin tuloksella voitiin saada vahvistusta sille käsitykselle, joka poliisin viharikoskoulutuksen tilasta oli ennen kyselyn toimittamista. Työtä on vielä paljon, ja vaikka TAHCLE-koulutettuja oli sen aktiiviseen koulutusaikaan suhteellisen runsaasti, on aikaa tästä kulunut useampi vuosi ja vaihtuvuutta ollut paljon.

Kyselyn vastauksista sai hyvän käsityksen siitä, mikä poliisin viharikoskoulutuksen tilanne on tällä hetkellä. Kyselyn tiedot yhdistettynä tietoon siitä, että TAHCLE-koulutuksia ei tietävästi ole poliisilaitoksilla jatkettu vuoden 2018 jälkeen ja täydennyskoulutusta ei ole päästy järjestämään kahteen vuoteen on todettava, että koulutukselle on tarvetta.

Päällimmäisenä avoimista vastauksista nousi pyyntö saada myös muuta kuin verkkokoulutusta poliisille näistäkin teemoista. Verkkokoulutuksista koettiin, että ne läpikäydään ”klikailemalla” eikä todellista oppimista pääse muodostumaan. Koulutukselta toivottiin vertaisten tukea, mutta lisäksi myös kokemusasiantuntijoiden kertomuksia viharikoksista ja niiden vaikutuksista. Aihepiireistä toivottiin yleistietoa viharikoksista, sekä niiden esitutkinnasta. Toivottiin mallia viharikosten tunnistamiseen ja rajanvetoa vihapuheen ja vihaisen puheen välillä.

Kaikkienensa, vaikka vastausten määrä oli melko maltillinen, saanee niistä silti kohtuullisen kuvan siitä millä tolalla viharikoskoulutus poliisissa on tällä hetkellä. Koulutusta on tarjolla melko suppeasti ja vähiinkään tilaisuuksiin ei saada osallistujia. Joku vastaaja totesikin, että vaikka aihe on vaikea, eikä siihen välttämättä haluta ottaa osaa ja sitä jopa ylenkatsotaan, tulisi koulutusta silti järjestää ainakin aiheesta kiinnostuneille.

4 Tuleva viharikoskoulutus; koulutuksen jatkuvuus

4.1 Viharikosteeman tulevaisuus poliisissa

Tämän raportin perusteella tullaan suuntaamaan tulevaa, syksyllä 2021 alkavaa koulutuskierrosta. Kierroksen aikana järjestetään päivän mittainen koulutus jokaisella poliisilaitoksella, kohderyhmänä ennalta estävässä toiminnassa sekä esikäsittelyssä toimivat poliisit. Koulutuskierron yksi tavoitteista on osallistaa osallistujat miettimään, miten viharikoskoulutusta voitaisiin kehittää ja lisätä sen tavoitavuutta poliisissa. Lisäksi mietittävänä on, miten viharikosten tunnistamista ja luokittelua poliisissa voitaisiin parantaa. Viharikosten luokitteluprosentti on ollut tasaisella noin neljänneksen tasolla jo vuosia, mutta suunta syksyllä 2021 julkaistavan vuotta 2020 käsittelevän viharikosraportin mukaan on jyrkästi laskussa.

Toisena toimenpiteenä tämän jälkeen koulutetaan poliisin päällystää loppuvuodesta 2021. Tämän yksipäiväisen tilaisuuden kohderyhmänä ovat rikostorjunnan ja valvonta- ja hälytyssektorin päällystön edustajat, sekä esikäsittely-toiminnon päällystö ja ryhmänjohtajat. Tilaisuudessa käydään läpi viharikoksia, niiden tunnistamista ja sitä miten poliisi voisi olla yhdessä eri toimijoiden kanssa vaikuttamassa siihen, että ilmoituskynnys viharikoksesta ilmoittamiselle madaltuisi. Syyttäjän edustaja puhuu tilaisuudessa viharikosten käsittelystä esitutkinnasta ja yhteistyöstä poliisin ja syyttäjän välillä. Lisäksi Poliisihallituksen edustaja kertoo esikäsittelytoiminnon keskeisestä roolista viharikosten tunnistamisessa ja juttujen etenemisessä poliisissa. Tämän tilaisuuden yhteydessä julkaistaan myös Poliisiammattikorkeakoulun vuosittainen viharikosraportti.

Kolmantena toimenpiteenä tullaan järjestämään pyöreän pöydän keskustelu, jossa suunnitellaan ja linjataan poliisin viharikoskoulutuksen tulevaisuutta poliisin, Poliisihallituksen sekä ministeriöiden edustajien toimesta. Tilaisuuteen kutsutaan sekä poliisin edustajia että esimerkiksi sisäministeriön ja oikeusministeriön edustajia keskustelemaan siitä, miten viharikoskoulutusta voidaan vahvistaa ja vakiinnuttaa osaksi poliisin säännönmukaista koulutusta.

Neljäntenä toimenpiteenä on jo suunniteltu aloitettavaksi neuvottelupäivät, joiden teema on viharikokset, sekä lisäksi myös ihmiskauppa sekä kunniaväkivalta. Näiden aihepiirien parissa toimivia poliiseja ei ennen ole koottu yhteen, nyt he pääsisivät päivien aikana keskustelemaan ja oppimaan uutta. Neuvottelupäivät ovat poliisin tapa

mahdollistaa uuden oppiminen ja avoin keskustelu samojen aihepiirien parissa toimivien työntekijöiden kesken. Näiden aikana voidaan jakaa tietoa ja tarjota uutta informaatiota poliisilaitoksilla jaettavaksi ja koulutettavaksi eteenpäin. Yhteiset neuvottelupäivät mahdollistavat myös oman työn reflektoinnin muiden aihepiirin parissa työskentelevien kanssa ja ammatillisen identiteetin kehittymisen ja vahvistumisen.

Poliisihallituksessa on työn alla uusi viharikosohjeistus, joka voimaansaattamisen jälkeen tulee kumoamaan aiemman viharikosten luokitteluohjeen. Aiempi ohjeistus on vuodelta 2011 ja uusi tullaan julkaisemaan vuoden 2021 lopulla. Ohjeessa tullaan huomioimaan myös tuleva sukupuolen lisääminen vaikuttimien listaan ja ohje odottaakin tämän säännöksen vahvistamista. Tämä ohje tulee selkeyttämään viharikosluokituksen käyttöä, rikosten tunnistamista sekä todennäköisesti kasvattamaan viharikosten luokitteluprosenttia ainakin väliaikaisesti. Pitkäjänteisellä työllä ja koulutuksen jatkuvuudella yhdessä hyvän ja toimivan ohjeistuksen kanssa on mahdollista nostaa tunnistamista ja vakiinnuttaa sen taso huomattavastikin totuttua ylemmäs.

4.2 Johtopäätökset

Poliisin sisäinen polarisaatio näkyi kyselyn vastauksissa. Osa vastaajista piti viharikostouluusta ehdottoman hyödyllisenä ja tarpeellisenä, kun taas osa koki sen enemmän hukkaavan aikaa ja resursseja. On toki ymmärrettävää, että kaikki eivät voi kiinnostua samasta teemasta, mutta toisaalta sen, millä vakavuudella asiaan suhtaudutaan ei tule olla mielipidekysymys. Johdon ja toimivan ohjeistuksen rooli korostuu käytännön tasolla. Henkilöstö tarvitsee tukea ja esimerkillä johtamista ja toisaalta selkeää ohjeistusta siihen, miten toimia. Tuleva viharikosohjeistus tulee tarpeeseen ja se yhdistettynä koulutukseen voi olla juuri se, mitä aihepiirin suhteen yleisemmin ja luokittelun tason korottamiseksi tällä hetkellä tarvitaan.

Kyselyn vastauksissa näkyi selkeä viesti lähiopetuksen puolesta myös tämän teeman koulutusten osalta. Verkkokoulutusten ei koettu aidosti tuovan oppimista vaan niiden katsottiin olevan vain keino viedä viesti suurelle ryhmälle pienellä vaivalla. Niiden vaikuttavuus koettiin vähäiseksi. Sen sijaan toivottiin lähiopetusta ja kokemusasantuntijoiden käyttämistä koulutuksissa. Puheenvuoroja toivottiin niin viharikosten uhreilta kuin rikosten tekijöiltäkin. Vastauksista paistoi halu oppia näistä asioista aitojen tapausten ja ihmisten kautta, kuulemalla ja kyselemällä lisää. Tämä tulee ottaa huomioon tulevia koulutuksia suunniteltaessa.

Rikosten esikäsittelyn rooli nousi myös esille avoimissa vastauksissa. Esikäsittelyryhmä käy läpi kaikki poliisilaitokselle tulevat ilmoitukset ja erityisesti tämän ryhmän osaamista toivottiin vahvistettavan. Vaikka jokaiselle poliisille tulisi saada tietty määrä koulutusta myös

viharikosasioista, on esikäsittely erityisen merkittävässä roolissa rikosilmoitusten käsittelyssä ja esimerkiksi viharikosluokittelun kirjaamisessa ilmoitukseen. Yksikön henkilöstön hyvä osaaminen viharikoksiin liittyen voi näkyä merkittävästikin viharikosten luokittelussa, sen määrän kasvuna. Tämä sama on havaittu myös Ruotsissa. Tukholmassa koulutetaan vuosittain esikäsittelyssä työskenteleviä ryhmänjohtajia tunnistamaan viharikoksia. Tällä on todettu olevan merkittävä vaikutus viharikosten tunnistamisessa ja niiden tutkinnan aloittamisessa. Esikäsittelyn rooli on merkittävä ja se on hyvä tunnistaa myös kotimaisessa prosessissa.

Viharikoksia ei tällä hetkellä käsitellä omana aihepiirinään poliisin perustutkintokoulutuksessa, sama koskee toki myös montaa muuta erityisteemaa. On mahdollista ja oletettavaa, että aihepiiriä sivutaan useassakin osiossa, mutta kokonaisvaltainen aihepiirin käsittely puuttuu tällä hetkellä. Suurin osa valmistuvista poliiseista ei päätyne ainakaan heti uransa alussa kerran vuodessa järjestettävälle täydennyskoulutusjaksolle teemaan liittyen. Aihepiiriin perehtyminen jääkin monella puhtaasti oman kiinnostuksen varaan. Olisikin siis suositeltavaa, että aihetta käsiteltäisiin jo peruskoulutuksen aikana, jotta jokainen saisi perustiedot myös viharikoksiin liittyen.

Peruskoulutuksen lisäksi on hyödyllistä, että viharikokset ovat myös omana täydennyskoulutuksenaan Poliisiammattikorkeakoulun kurssitarjonnassa. Kuitenkin haasteena on se, että oletettavasti tälle kurssille osallistuvat ne, jotka jo ennestään ovat aihepiiristä kiinnostuneita. Lisäksi oman haasteensa tuo se seikka, että paikkoja kurssille on vuosittain vain noin 20, joten kovin suurta määrää poliiseja ei kurssille saada, eikä osaamista tällä tavoin päästä suurissa määrin kasvattamaan.

Suunnitteilla olevat poliisin neuvottelupäivät viharikosten osalta ovat yksi ratkaisu jatkuvuuden kysymykseen. Neuvottelupäiville voidaan koota koulutuksen saaneita, aiheesta muuten kiinnostuneita ja sen parissa työskenteleviä poliiseja. Neuvottelupäivät tarjoavat mahdollisuuden uuden tiedon ja kokemusten jakamiselle ja keskustelulle toimijoiden kesken. Tällainen, ainakin muiden aihepiirien osalta, lisää sitoutumista aiheeseen ja työhön sen tiimoilta. Lisäksi päivien aikana voidaan tarjota uutta tietoa, jonka osallistujat voivat välittää omilla laitoksillaan eteenpäin.

Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Sisäministeriö PL 26, 00023 Valtioneuvosto
Inrikesministeriet PB 26, 00023 Statsrådet

www.intermin.fi